КАФЕДРА СТРУННО-СМИЧКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Ансамбль віолончелістів

Освітній ступінь	Магістр	**Курс**	1-2
		Семестр	1-3
Спеціальність	В5 «Музичне мистецтво»		
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Віолончель		
Статус	Вибіркова	**ECTS**	10
		Годин	300
		Практичні	144
		Самостійна робота	156
Форма контролю	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	**Полянська Катерина Валеріївна,** заслужена діячка мистецтв України, кандидатка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського **Кулікова Вікторія Миколаївна,** виконувачка обов'язків доцентки кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-6190-5979 (Полянська К.В.)
e-mail	strunni.nmau1@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Ансамбль віолончелістів» є підготовка фахівців вищої кваліфікації, які володіють ансамблевою виконавською майстерністю, необхідною для самостійної професійної діяльності у якості концертних виконавців широкого профілю.

Основними завданнями є удосконалення комплексу професійних практичних і теоретичних знань, умінь, навичок, основних принципів ансамблевого виконавства, які засвоюються в процесі роботи в класі та підготовки до концертного виконання ансамблевих творів під керівництвом викладача.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен знати:**

- особливості та специфіку ансамблевої гри;
- основні закономірності штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення в ансамблевій нотній літературі;
- принципи редагування ансамблевих партій;
- особливості використання стильових рис у творах різних епох;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- метод роботи над інтерпретацією музичного твору: виконавські та інструментальні засоби втілення інтерпретаторських задумів;
- психологію виконавської діяльності;
- сучасні досягнення в галузі віолончельно-ансамблевого виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання;
- специфіку нотного письма сучасних композиторів;
- основи образотворчого, літературного і театрального мистецтв.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен вміти**:
- використовувати набуті професійні знання струнного ансамблевого виконавства;
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю в контексті традицій різних виконавських шкіл та різноманітних музичних стилів і жанрів;
- поєднувати виконавське осмислення твору з художніми підходами до його відтворення, аналізувати та критично розглядати процес виконання;
- самостійно опрацьовувати партії (метод редагування);
- здійснювати виконавський аналіз різностильових ансамблевих творів під час самостійної роботи;
- самостійно робити неупереджені висновки, досліджуючи практичну складову ансамблевого музикування;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- орієнтуватися та цікавитися сучасними напрямками розвитку музичного мистецтва;
- використовувати кращі традиції світових виконавських шкіл;
- аналізувати та рецензувати концертні виступи, а також власне виконання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен мати навички:**
- володіти навиком самостійного розбору партитури та кожної окремої партії;
- читання нот з аркуша;
- професійного розуміння різноманітних музично-теоретичних питань, з якими пов’язане віолончельне ансамблеве виконавство;
- грамотно застосовувати штрихові та артикуляційні засоби звукоутворення в ансамблевій літературі;
- використовувати в професійній виконавській діяльності класичний та сучасний ансамблевий репертуар;
- власного контролю самостійної роботи;
- виконавського редагування репертуару і творчої обробки музичного матеріалу;
- прийомами гри сучасної музики;
- професійно розуміти комунікативний зв′язок між учасниками ансамблю, а також особливості та специфіку ансамблевої гри.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
ПРН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовий модуль 1. Струнний моноансамбль

Тема 1. Удосконалення основних принципів гри в ансамблі. Комунікативний зв′язок між учасниками ансамблю. Аналіз партитури / клавіру, редакційна робота над партіями (штрихи, аплікатура)
Тема 2. Вирішення інтерпретаційних завдань шляхом деталізації нотного матеріалу (точність виконання авторського задуму, фразування, узгодженість інтонування, виконання орнаментики, артикуляції, звукова та динамічна перспектива)

Змістовий модуль 2. Ансамблева музика у складах з різними музичними інструментами (тріо, квартет, квінтет, секстет, септет, октет)

Тема 1. Особливості та специфіка гри у ансамблі з різною кількістю учасників: аналіз розділів форми, знання партій партнерів по ансамблю, відчуття динамічного балансу, виконання своєї партії у гармонійному поєднанні з іншими учасниками ансамблю
Тема 2. Вирішення інтерпретаційних завдань. Вміння грамотно використовувати фахові навики гри, їх застосування у витонченості ансамблевої майстерності; узгодження

інтонування, артикуляції, штрихів, динаміки тощо. Відтворення стилістичних рис епохи написання твору який вивчається

Змістовий модуль 3. Класичний струнний дует

Тема 1. Узгодження партнерів ансамблю у сумісному використанні єдиних засобів художньої виразності та специфіки виконання певних елементів (інтонація, штрихи, динаміка, орнаментика). Виявлення головного тематичного матеріалу та тем акомпануючого характеру

Тема 2. Реалізація єдиного ідейно-художнього задуму – узагальнююча робота над концепцією, формою. Стильові традиції у виконанні класичного твору

Змістовий модуль 4. Віолончельні ансамблі XX-XXI століть

Тема 1. Виконавське втілення стильових рис епохи, формотворчих, смислових та ансамблевих особливостей сучасного композиторського письма, грамотне застосування специфічних прийомів гри. Розбір та коригуюча редакційна робота з партіями (штрихи, аплікатура, динаміка, агогіка)

Тема 2. Вирішення інтерпретаційних завдань форми твору шляхом аналізу, використання набутих професійних навичок, переконливість втілення змісту, емоційна складова виконавської майстерності в ансамблевій грі

Змістовий модуль 5. Пошукова робота невідомих творів для віолончельного ансамблю від старовинної до сучасної нотної літератури

Тема 1. Пошук нотної літератури (оригінальної або у перекладі) для ансамблю віолончелістів для подальшого опрацювання та втілення в концертному виконанні. Вміння користуватися інтернет-ресурсами та бібліотечними каталогами

Тема 2. Втілення нових знайдених творів; виконавський та теоретичний аналіз, редактура. Вирішення інтерпретаційних завдань у виконанні вивчаємого твору, дотримуючись стильових особливостей епохи, письма композитора

Змістовий модуль 6. Засвоєння пройденого матеріалу дисципліни (підготовка до заліку)

Тема 1. Заключний етап – підготовка до заліку. Об’єднання знань, вмінь, навичок, набутих під час навчання

Тема 2. Демонстрація сценічної культури, ансамблевого інтерпретаційного мислення музиканта-учасника ансамблю, сформованої інтелектуально-творчої самостійності

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Практичні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1.Попередній контроль. На перших етапах опрацювання програми ЗМ, викладач виявляє рівень знань, умінь і навичок здобувачів для вивчення обраного твору - співвідношення складності твору з професійними можливостями здобувачів.

2. Поточний контроль. Викладач здійснює постійний контроль під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу, виявлення проблем та усунення недоліків.

3. Контрольний урок. Здобувачі демонструють робочий матеріал перед кафедрою та отримують зауваження та рекомендації для подальшої роботи.

4. Міжсеместровий та підсумковий контроль. Заліки у період сесій з оцінкою комісії кафедри за професійний та творчий розвиток здобувачів дисципліни «Ансамбль віолончелістів» освітнього ступеню **«Магістр».**

Вимоги до підсумкового контролю

Вимогою до заліку є виконавська інтерпретація твору ансамблевого складу, що відповідає вимогам програми дисципліни. Виступ повинен бути спрямований на розкриття творчої індивідуальності здобувачів (індивідуальна майстерність у виконанні партії) у комунікативній взаємодії для створення єдиної виконавської концепції.

При обговоренні результатів виступу ансамблю враховується характеристика надана викладачем з предмета. За рідким винятком, оцінювання можливе для кожного ансамбліста індивідуально.

Залік приймає комісія з викладачів кафедри та оцінює складену програму згідно у зіставленні з оцінкою ECTS та національної шкали оцінювання.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього
	Відвідування практичних занять	
	Виконання самостійної роботи	
	Залік	
	Всього	

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

Оцінка "відмінно": (90-100: A). Яскрава гра з якісною реалізацією всіх технологічних компонентів виконавської майстерності: досконала інтонація, культура штрихів, виразна динаміка, блискуча техніка, відчуття форми та стилю творів, сценічний артистизм, тощо.

Оцінка "добре": (82-89: B). Переконливий виступ ансамблю, але з наявністю деяких недоліків, як то: текстові неточності, недосконала інтонація, недостатня динамічна виразність.

Оцінка "добре": (74-81: C). У виконанні наявні виконавські недоліки (інтонація, культура штрихів, метро-ритмічна організація, динамічні відтінки), хоча програма відповідає за складністю підготовці здобувача. Непереконливе відтворення стильових особливостей твору.

Оцінка "задовільно": (64-73: D). Наявність суттєвих погрішностей у грі виконавців, як то: погано вивчений текст твору, неточна інтонація, неохайне звуковидобування, невиразна динаміка, погане відчуття ансамблю, аморфність у виконанні, тощо.

Оцінка "задовільно": (60-63: E). Відсутність комунікативних відносин в ансамблі, розуміння форми та стилю твору. Дуже погано вивчений текст партії, неточна інтонація, неохайне звуковидобування, невиразна динамік.

Оцінка "незадовільно": (35-59: FX). Програма виконана не в повному обсязі. Відсутність творчого і ансамблевого мислення, обмеженість музичних та технічних здібностей.

Оцінка "незадовільно": (1-34: F). Відсутність професійних навичок. Здобувач не засвоїв матеріал програми внаслідок порушення навчальної дисципліни та неприпустимого ставлення до предмета.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь здобувачів у фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер-класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арсенічева Т. О. Стилістичні параметри камерно-інструментальної творчості Юрія Іщенка. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського, вип. 91, (Київ 2010).
2. Арсенічева Т. О. Стильовий аспект камерно-інструментальної творчості Є. Станковича на прикладі тріо № 3 "Епілоги". Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського, вип. 77 "Виконавське музикознавство" (Київ 2008).
3. Базіна Н.Ю. Оновлення музичної мови української скрипкової сонати у ХХ столітті, "Науковий вісник" НМАУ ім. П.І. Чайковського, вип. 82.
4. Басалаєва Є. Стилістично-тембральний плюралізм фортепіано в камерно-інструментальній творчості українських композиторів покоління 1960-х років: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист. : спец. 17.00.03 „Музичне мистецтво". – О., 2012.
5. Басалаєва Є. Камерно-інструментальні ансамблі з фортепіано в музиці ХХ сторіччя і творчість українських композиторів генерації 1960-х років Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип.82
6. Боровик І. Українська камерно-інструментальна музика 60-70 років. – К.,1993.
7. Гришко-Ратьковська Л. О. В. С. Косенко – професор Київської державної консерваторії імені П.І. Чайковського // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського, вип. №87, Київ, 2010.
8. Ващук О. М. «Федір Якименко: нотатки творчої біографії» // «Київське музикознавство. Культурологія і мистецтво». – Київ, 2003р.
9. Гуменюк А. Інструментальна музика. – К.,1972.
10. Дубинець Є. Знаки звуків. Про сучасну музичну нотацію. – К.,1999
11. Зінкевич О. Камерна музика. – К.,1967.
12. Середенко А. М. До історії виникнення та розвитку камерно-інструментального ансамблю у вітчизняній культурі XVIII століття; Київське музикознавство: Збірник наукових статей- вип.14 – Київ, 2004.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ РЕПЕРТУАР

Для двох віолончелей

1. Victiria Poleva. Voice for two violoncellos
2. Mark Sammer. Jilie-O for cello Duet
3. Thomas Morley. 4 Fantasias: La Girandola, Il Lamento,La Sampogna, La Sirena
4. Christopher Simpson. Division C - dur
5. Domenico Gabrielli. Canon a due violoncelli
6. Joseph Bodin de Boismortier. Sonata d - moll
7. Michel Corette. Sonata C – dur
8. Tomasso Giordani. Sonata F – dur
9. Johann Georg Friedrich Schetky. Duetto G – dur
10. Johann Georg Friedrich Schetky. Duetto C – dur
11. Luigi Boccherini. Fuga prima C – dur
12. James Hook. Duetto №3 D – dur
13. Carl Siegemund Schönebeck. Duo concertant G – dur

14. Joseph Reinagle. Duetto №7 B – dur
15. Joseph Reinagle. Duetto №9 F – dur
16. Justus Johann Friedrich Dotzauer. Variations op.15/1 on «La ci danem la mano» from Mozart`s opera «Don Giovani»
17. Justus Johann Friedrich Dotzauer. Variations op.63/5 on «Das klinget so herrlich» from Mozart`s opera «Tne Magic Flute»
18. Friedrich August Kummer. Duo C – dur
19. Sebastian Lee. Duo A– moll
20. Jacques Offenbach. Duo H– moll
21. Paul Hindemith. Duett (1942/43)
22. Friedrich Zehm. 2 Modern Dances – Tango, Black Bottom
23. Gabriel Koeppen. Hot Cello Suite: My little Pop-Shop, On the River, Tango triste, Yellow Bossa, Forever Friends, Swing for Two
24. Graham Waterhouse. Fantasia sopra «Es iet genug» von Felix Mendelssohn
25. Lucio Amanti. 3 Easy Jazz Duets – Show me what you got, A little harder now, Borrow seven
26. A. Corelli. Sarabande
27. H. Purcell. Aria and Sailor dance
28. F.Cuperen. Concert No.12
29. G.Händle. Audacity
30. W. A. Mozart. Menuet
31. G.Haydn. Canon
32. K.Weber. Hunters of choir
33. J.Klengel. Introduction and Gavotte from Suite for 2 cello
34. Paul Hindemith. Canonical sonatina
35. Reinhold Gliere. Duet No.1
36. D.Popper. Duet

Для трьох віолончелей

1. Gunther Tiedemann. Pluck Party
2. Gunther Tiedemann. Bratfisch

Для чотирьох віолончелей

1. J.G. Albrechtsberger. Doppelfuge for 4 Violoncelli
2. David Funck. 2.Suite aus «Stricturae Viola di Gambicae» ausgabe für 4 Violoncelli
3. W.K.F. Fitzenhagen. Die Spinnerin
4. Richard Wagner. Fragment aus «Parsifal» für 4 Violoncelli
5. Luigi Boccherini. Quartettino
6. Edvard Frieg. Gavotte in Old Style.
7. Josef Werner. Elegie
8. Leo Delibes. Duett Nr.2 aus der Oper «Lacame»
9. Camille Saint-Saëns. Arie (Duet Nr.9) aus der Oper «Samson und Dalila»
10. Giacomo Puccini. Arie der Batterfly «Un der di vedremo» aus der Oper «Madama Batterfly»
11. Georges Bizet. Sequidilla aus der Oper «Carmen»
12. Wolfgang Amadeus Mozart. Bildnis – Arie aus der Oper «The Magic Flute»
13. Gunther Tiedemann. Ruching Blues
14. Henry Mancini. The Pink Panter
15. Wallace Willis. 5 Spiritual Suite
16. Gunther Tiedemann. 6 Banana Suite
17. Edvard Frieg. Anitra`s Dance. From Peer Gynt Suite No.1, op.46
18. J.S.Bach. Aria from Suite Orquestral No.3
19. S.Barber. Adagio from string Quartet
20. S. Aslamazyan. Suite on Armenian folk Themes
21. J.S.Bach- S. Aslamazyan. Chacona

22. G.Händle. Sarabande

Для п'яти віолончелей

1. Georges Bizet.Carmen – Fantasie for 5 violoncelli
2. Franz Lachner. Elegie. Quintett für fünf Violoncelli

Для шести віолончелей

1. Richard Wagner. Pilgerchor aus der Oper «Tannhäuser»
2. Manuel de Falla. 6 Canciones populares Espanolas – El Paño Maruno, Nana,Canción, Polo,Asturiana, Jota
3. Fedir Yakymenko. Nocturne in D-dur

Для восьми віолончелей

1. Johann Strauss. Neue Pizzikato-Polka
2. Johann Strauss. Ägyptischer Marsch
3. Astor Piazzolla. Four Seasons.
4. Heitor Villa-Lobos. Bachianas Brasileiras NO.1 for Orchestra of Violoncelli
5. Heitor Villa-Lobos. Bachianas Brasileiras NO.5 for soprano and orchestra of violoncelli

Для десяти віолончелей

1. Julius Klengel. Hymnus für 10 Violoncelli
2. Karl Davidoff. Hymnus für 10 Violoncelli (und D-basso und Timpani)

Для ансамбля віолончелей у супроводі ф-но

1. 1.G.Händle. Introduction to the oratorio «Messiah»
2. V. Bellini. Cavatina of Norma «Casta Diva» from the opera «Norma»
3. D. Popper. REQUIEM for 3 cellos and piano
4. J.S.Bach- Sch.Guno. Reflection
5. F.Schubert. Adagio
6. H.Cinding. Allegretto
7. J.S.Bach. Menuet from Part-book of Anna Magdalena Bach
8. J.S.Bach. Sarabande from the French suite d-moll
9. J.S.Bach. Aria from the French suite c-moll
10. G Donizetti. The Final Chorus. From the opera «L` Elisir d`amore»
11. G.Verdi. Chorus. From the opera «Rigoletto»
12. S.Tsyntsadze. Sachiado
13. F.Gruber. Two Christmas songs – Quiet night, Ringing Bells
14. M.Monnot. Hymn to Love
15. S. Joplin. Rosy Leaf Rag
16. A.Webber. I Only Want to Say.From musical «Jesus Christ – Superstar»
17. V.Gubarenko. Spanish Suite